

รูปแบบการจัด โปรแกรมการฝึกทักษะการสร้างความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อมและการเคลื่อนไหว:
กรณีศึกษาผู้ป่วยโรคจอตาเสื่อมประเภท RETINITIS PIGMENTOSA (RP) ที่โรงพยาบาลศิริราช
ประเทศไทย

A MODEL OF ORIENTATION AND MOBILITY TRAINING PROGRAM: CASE STUDIES
OF PATIENTS WITH RETINITIS PIGMENTOSA (RP) AT SIRIRAJ HOSPITAL, THAILAND.

อารยา ประโมณี 4837878 RSRS / M

ศศ.ม. (งานบริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: พิมพา ขจรธรรม, Ph.D., วิไล กุศลวิศิษฎ์กุล, วท.ม., จักรพงษ์
นะมาตร์, MD.

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาปัญหาในการเดินทางของผู้ป่วยโรคจอตาเสื่อม
ประเภท Retinitis Pigmentosa (RP) และ (2) พัฒนาโปรแกรมฝึกทักษะการเดินทางที่สอดคล้องกับปัญหา
ในการมองเห็นของผู้ป่วยโรคนี้ กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาคือ ผู้ป่วยโรคจอตาเสื่อมประเภท RP ที่มารับการรักษา
ณ หน่วยตรวจโรคจักษุ โรงพยาบาลศิริราช ประเทศไทย ตั้งแต่วันที่ 15 มิถุนายน – 30 ธันวาคม 2552
จำนวน 20 คน โดยการคัดเลือกอย่างเจาะจงตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนด เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสัมภาษณ์
แบบมีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาในการเดินทางด้วยสถิติเชิงพรรณนา ขั้นตอนต่อมาผู้วิจัย
ได้ทำการคัดเลือกอาสาสมัครจากกลุ่มตัวอย่างนี้ได้จำนวน 3 คน เพื่อเป็นกรณีศึกษาในการจัดโปรแกรมฝึก
ทักษะในการเดินทางที่สอดคล้องกับปัญหาในการมองเห็นเป็นเวลา 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 3
ชั่วโมง ประกอบด้วยทักษะที่สำคัญ ได้แก่ การรับรู้สภาพแวดล้อมและทิศทาง การใช้ประสาทสัมผัสอื่น
ช่วย การใช้การมองเห็นที่เหลืออยู่ การป้องกันตนเอง การเดินทางโดยลำพัง การใช้อุปกรณ์เครื่องช่วย เป็น
ต้น ดำเนินการประเมินผลด้วยการใช้แบบประเมินความลำบากในการเดินทางก่อนและหลังการฝึก แบบ
สังเกตพฤติกรรมการเดินทางในขณะที่ฝึกในบริเวณ โรงพยาบาลศิริราช

ผลการวิจัยพบว่า สภาพแวดล้อมที่ผู้เข้าร่วมวิจัยทั้ง 20 รายรู้สึกเป็นปัญหามากที่สุด คือ การ
เดินไปมาภายในงานสังคมและการเดินทางตามลำพังในเวลากลางคืน ส่วนผลจากการฝึกทักษะตาม
โปรแกรมพบว่า ผู้เข้าร่วมวิจัยกรณีศึกษาทั้ง 3 ราย มีทักษะในการเดินทางด้วยตนเองดีขึ้น มีความพึงพอใจ
ต่อโปรแกรมการฝึกทักษะนี้มากและเห็นพ้องกันว่าจัดการฝึกทักษะตามโปรแกรมนี้เหมาะสมกับผู้ป่วย
โรคจอตาเสื่อมประเภท Retinitis Pigmentosa (RP)

A MODEL OF ORIENTATION AND MOBILITY TRAINING PROGRAM: CASE STUDIES OF PATIENTS WITH RETINITIS PIGMENTOSA (RP) AT SIRIRAJ HOSPITAL, THAILAND.

ARAYA PRAMOJANEY 4837878 RSRS / M

M.A. (REHABILITATION SERVICE FOR PERSONS WITH DISABILITIES)

THESIS ADVISORY COMMITTEE: PIMPA KACHONDHAM, Ph.D., WILAI KUSOLVISITKUL, M.Sc., CHAKRAPONG NAMART, MD.

ABSTRACT

The objectives of this study were: (1) to explore mobility problems of patients with retinitis pigmentosa (RP), and (2) to develop a mobility training program that meets the needs of these patients. Twenty participants, who met the inclusion criteria, were purposely selected from patients with retinitis pigmentosa at the eye clinic of Siriraj Hospital, Thailand from June 15 – December 30, 2009. These participants were interviewed by using structured interview forms. The data regarding their mobility problems were analyzed using descriptive statistics.

Three patients from these participants volunteered to be individual case studies in a 4-week mobility training program. The program was developed to meet the mobility needs of each participant. Each participant was assessed for their difficulty in traveling with pre and post training. Their mobility was also observed during their training in the Siriraj hospital area.

The results of the interviews showed that the most difficult mobility situations for the 20 patients with retinitis pigmentosa (RP) were moving around social gatherings and walking alone at night. As a result of practicing mobility skills in this training program, all participants improved their mobility skills and were more satisfied with this training program. They also agreed that it was appropriate for patients with retinitis pigmentosa (RP).

**KEY WORDS: ORIENTATION AND MOBILITY / RETINITIS PIGMENTOSA /
 LOW VISION / O&M / VISUAL IMPAIRMENT**

244 pages